

ul. 14-én a város is kezébe jutott, nagy hadi szákmányval. Pemberton, Wicksburg védője, 18,000 emberrel együtt megadta magát. Majd Bragg tábornokot verte meg. De 1864-ben a déliek ujult erővel támadtak. Ekkor Lincoln elnök Grant tábornokot az összes csapatok fővezérévé nevezte ki. Ekkor következett Grant életének legfényesebb szakasza, mely az Egyesült-államok történetének dicsőséges lapjaira van följegyezve. Május és június hónapokat vengőz csaták töltötték be. Grant a déliek legjobb hadvezére, Lee ellen fordult és Richmondot akarta bevenni. Május elején Wildern mellett napokig tartó csatát vívott. A győzelem Granté volt, de nagy áron. Három hét múlva vereséget szenvedett, de kitűnő vezéri képességei a következményeket elhárították. Az örökös harcok azonban ropant emberéletet pusztítottak, s ezek még sem voltak döntő ütközetek. Grant több csatát vesztett, hanem hajhatalan, csüggedetlen kitaratást tanusított. Richmond ellen vitte Butler seregét is, de hasznatlan. Csak nyolcz hónap múlva, 1865. április első napján következett be a döntő fordulat. Grant elfoglalta a déliek hadi állásait, azután Petersburgot és végül Richmondot. A déliek ezzel le voltak győzve, vezérek lettek a fegyvert. Az unió helyreállt Grant győzelme folytán, ki ama bonyodalmak között, melyekbe Lincoln meggyilkoltatása a köztársaságot sodorta, a törvény és az új kormány előtt oly alázattal és hódolattal viseltetett, mint a legutolsó polgár. Mindenütt lelkesedéssel fogadták és júniusban New-Yorkba érve, páratlan tüntetéseket rendeztek neki, melyeket jellemző szerénységgel fogadott.

Ugyaníly szerény maradt a következő években is, még akkor is, mikor a köztársaság legmagasabb polczára emelkedett. Nagy népszerűsége folytán 1868-ban a köztársaság elnökjelöltnek választották meg, a nélkül, hogy ő ennek a pártnak lekötelezte volna magát és a nélkül, hogy ő ezt a jelöltséget ohajtotta volna. Neve könnyen győzedelmeskedett a versenytársak fölött. Grant tábornokot november 3-án megválasztották 205 szavazattal 295 közül, melyek huszonöt államot képviseltek. Kormányzása alatt az Egyesült-államok jövedelmei nagyot növekedtek.

Az anyagi helyzet kétségbevonhatlan javulása közepette számos visszaélés miatt emeltek panaszt, különösen az ellen keltek ki nyíltan, hogy az elnök rokonait és barátait nevezi ki a legmagasabb állami hivatalokra; az új elnök-választások előtt mindazonáltal egy tekintélyes párt Grant tábornokot jelölte ki első helyen, kit 1872 november 6-án 281 szavazattal 366 közül másodsorban is megválasztottak Horace Greely ellen. Röviddel beiktatása után pénzügyi válság tört ki, mely oly nyugtalanító arányokat öltött, hogy Grant kénytelen volt az államkincstári tartalékból 44 millió dollárt a közhitel rendelkezésére bocsátani. A közigazgatásban napfényre jutott visszaélések nagy elégtelenséget keltettek irányában, a mely még nőtt, mikor híre szállt, hogy Grant tábornok harmadizben is fog pályázni az elnöki állásra. Novemberben a kongresszusi választások alkalmával a többség a demokrata párté lett. Harmadszor Grantot nem tüzték ki elnöki jelöltül, s az elnöki székét 1877 márcz. 4-ikén Hayes foglalta el. Grant ezután nagy utazásokat tett Európában, bejárta Németországot, Ausztriát, Angolországot, hol 1877 júniusban londoni polgárnak választották meg, Svájcot, Franciaországot. Minden államban magas állásához illő, királyi megiszteltetéssel fogadták. 1879. januárban fiával Bombayba, innét Kínába és Japánba utazott. Ez év december havában visszatért New-Yorkba, hol lelkes tüntetéssel fogadták.

Nyilvános szereplése nem volt több, és nem is kereste, hogy legyen. Hallgatag, visszavonuló természetű volt. Birt azonban egy amerikai jellemvonással: nyughatatlan üzleti szellemmel, mely épen az utolsó években lett uralkodóvá nála. Spekulációkba kezdett fiával együtt, kinek bankja volt. Hanem olyan kézbe jutott, mely se szerencsés, se tisztá nem volt, a bankot bukásba sodorta, magát pedig a törvényszék elé vitte. Megható volt a nagy hadvezért e kezek közt vergődve látni. Vagyonát elvesztette, de az Egyesült államok illendő katonanyugdíjjal gondoskodott arról, ki ötezer négyzszáz angol mérőföldet csatolt az Unióhoz, 250,000 fegyvert, 600 ágyút vett el az ellenség-től és 150,000 foglyot ejtett.

Halálát a legkínosabb betegség idézte elő. Nyelvrák ölte meg. Már az év tavaszán kimondták rá az orvosok, hogy menthetetlen. Április első napján oly rosszul lett, hogy a következő napra mindenki halálát várta. De a kínos betegségben hirtelen enyhülés állt be. Májusban elhagyhatta ágyát, sőt rövid sétákat is tett New Yorkban. Később Saratoga fürdőhelyre ment s Mount Mac Gregorban lakott. A betegség azonban nem gyógyult, csupán a szenvedések szüneteltek rövid időre, hogy újra kitorva kiolták az életet. A nyári nagy hőség újra meghozta a szenvedéseket. Julius 21-én beállt a haláltusa s tartott két napig. A haldokló folytonosan eszméletlenül volt. Julius 23-án reggel 8 óra után pár percczel némitotta el szenvedéseit a halál.

Életről és a nagy polgárháboru eseményeiről, melyekről Grant naplót vezetett, emlékiratot hagyott hátra. Tavaly kezdte meg annak írását, s még e tavaszon dolgozott rajta. Egyéb vágya nem volt, mint hogy ezt befejezhesse. A győtrő betegség közepette is irt, vagy tollba mondott fiának. Ez év május 23-án csakugyan be is fejezte. Nemesak szemlemi hagyaték ez, hanem, a rendkívüli nagy érdeklődésnél fogva, vagyona is. Az első kötet nemsokára kikerül a nyomtató alá.

Grant halálát Cleveland elnök proklamációban adta tudtul az Egyesült-államok lakosságának, és elrendelte, hogy harmincz napig minden állami épületen és intézetben gyászbölgőt tűzzenek ki. De nemesak ezeken, hanem az egyes házakon is kitűzték. A holttestet Mac-Gregor-ból New-Yorkba szállítják, hol három napig ravatalra helyezik és augusztus 8-ikán temetik el.

PIPA-DAL.

(Ajánlva Stein Gábor barátomnak.)

Bizony, bizony, barátim, füst az élet,
Egy pipa dohány szálló füstje csak —
Miként emez a semmisség széléd,
Éltünk után is csak hamu marad.

Egyik pipa hiában drága tajték,
Hiában borgói cserép a más;
Azon mihaszna ezimer, kupak, bojt, ék,
Mint a cserépnek: sorsa pusztulás.

Egyikben szerzeg finom verpeléti,
A másban süllog nyers kapa-dohány —
De egyként mar kissé, ha új, ha régi,
S marad salak is mindenik után.

És mégis, mégis, hogyha körbe ülhet,
Feledni bír, bajt, egy-két jó barát
S a füst gomolyg, mint könnyű nyári fölleg,
A képzelet fátylát borítva rái:

Éreznek édes, kábító zamatajt,
Kéjes mámorba ejt e lég, e lét,
Csak álom belkünk percere elringatják —
Ne szállj el füst-gomoly, ne még, ne még...

SZÁSZ BÉLA.

A MI CSELÉDEINK.

— R a j z. —

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

Ma már valóságos nyelvbuvárlati értekezést kellene róla írni, hogy a 'cseléd' szó miért hangzik oly rokonszerűen a 'család' szóval: még csak egynehány évtized előtt is mindenki tudta, hogy e szókonság értelme az, hogy a cseléd a családhoz tartozik; ott nyerte nevelését, munkaképességét és nem is szokta annak körét elhagyni, csak akkor, a midőn ő maga is külön családot alkotott, — néha még akkor sem.

A mai világ elhagyta ezt a régi jó szokást és eredménye mi lett? Hogy az ország legfelsőbb biráját is idegenül felfogadott hónapos cseléd gyilkolta meg, hozzá hasonló társaival.

A régi jó cselédtartási szokás az egykori hűbér-rendszerből származott. A fejedelem leg-belsőbb cselédeit a főurak gyermekei képezték; ezek cselédsége a köznemesi rendből telt ki; a tekintetes urak pedig jobbágyaik gyermekeit

vettek házukhoz s nevelték vallásos, becsületes és munkabíró emberekké.

A mi cselédeink a 20-as, 30—40-es években is még mind ilyenek voltak: valódi tagjai a családnak, kik nem húztak ugyan magas bért, de a helyett közönségesen tisztességes ruházatot és kiházasítást nyertek. Mi, gyermekek ragaszkodunk hozzájuk és biztunk bennök, mintha rokonaink lettek volna; ők pedig ragaszkodtak a családhoz; a legrikább esetben hagyták azt el s még házasságuk után is el-ellátogattak hozzáink. Egyik gyermekeit mutatta be, másik üdvözölni jött szüleinél, s ha jobb sorsra jutottak, nekünk gyermekeknek még néha aján-dékokat is hoztak, saját termelésű gyümölcsökkel.

Mindannyiak közt, kikre emlékezni tudok, legnevezetesebb egyéniség volt József, a mi pokróczhegyi vinczellérünk. Vezetéknévét nem tudom; mert sohasem neveztek másképp, csak Józsefnek: de annyi bizonyos, hogy József igen nevezetes egyéniség volt. En már vén embernek ismertem még a 30-as években s bár még azután 30 esztendőig élt: egész addig, míg László bátyám el nem temette, sem arczában, sem katonai tartásában, sőt még öltözé-
ben sem változott. Azt hiszem, atyám is örökölte nagyatyámtól.

József történeti egyéniség volt: kiszolgált három kapitulációt; részt vett I. Ferenc császár francia háborúiban; ott volt Lipcsénél, a nemzetek harcában Napoleon ellen, honnan kis keresztcsékét és káplári rangot hozott haza; huzta is az obsitosok garasát mind halálig. Járt Olaszországban is, megtanulta az olasz nyelvet és a macskaevést; azért sok macskát is tartott a pokróczhegyi vinczellérházban, s ha valamelyik macska fazekat tört, vagy más valami kárt, hűtlenséget követett el: József gazda köztönítelő bíróságot tartott fölötte s megette pecsenyének. Olaszul még dalolni is tudott és mintha most is fülemben zengene: «Carolina bella donna, imprepar de la finestra».

Hát még mennyit tudott beszélni az ő hadi viszontagságairól és élményeiről! Könnyen kimentette az osztrák és német hadvezéreket, mert nagy Napoleonot bábajónak tartotta s a kapások és a mi álmélkodásunkra akárhányszor elmondta: miként látta a nagy császárt tojás-héjban fölemelkedni a harctér fölé, honnan könnyű volt neki megtudni az ellenség állását s a szerint intézkedni. A jámbor bakkancsos bizonyosan valami léghajót látott, melylyel a francia háboruban már akkor is tettek kísérleteket. Hát még Olaszországban, Milanóban és Veneciában, milyen templomokat és palotákat látott; csupa arany és márvány volt ott minden; s mikor ezekről elkezdett beszélni s a kapásoknak elmondá, hogy csak egy templom annyi torony van, mint az egész vármegyében és pedig mindannyi márványköből: a szegény oláh jobbágyoknak nyitva maradt a szájak. Tisztelték is mint egy orákulumot; minden ügyükben tőle kértek tanácsot, melyet meg is tudott adni.

De mi gyermekek is megbecsültük és szeret-tük, minek különösebb oka az volt, hogy József nemesak bámulatos dolgokat tudott beszélni, hanem mint furó-faragó ezermester, kalitkákat, esőrgetyüket, kerepelőket faragott; el tudta fogni a kis rókát, mókust s a Magura minden szárnyas állatját, melyeket azután vasárnaponként ajándékolni hozott nekünk.

Ezermesterségének mint szőlőpásztor is nagy hasznát vette; mert a mi cseresznyéinket, azt a jó ropogóst és hólyagost, sohasem pusztította el a rigó; József a hegyormon álló gyümölcsfákra olyan kerepelő és kalimpáló gépeket állított, hogy azok minden széllebbenszóra nagy zajt ütöt-

tek, hogy a szegény madár azt sem tudta, hová bújjék el. Rádásul aztán ott volt még a kézi csemettyű, a követő parittyá és a puska is; mert József a puskakészítéshez is úgy értett, mint akármely puskaműves.

József egész életében ott lakott a pokróczhegyen, hol a keresményéből a miénk mellett magának is vett egy kis szőlőt, melyen szüretelő házaoskája is volt. Drága emlékü hely ez nekem, mert 1849-ben, midőn mint volt honvédtisztnek az üldöztetés elől menekülnöm kellett unokatestvéremmel, Kovács Ferivel együtt, az egész telet az ő kis kunyhójában töltöttük; ő hordotta számunkra a tűzelőfát s a városból az enni és olvasni valókat.

József csak vasárnaponként jött le, mint mondani szokta «rapportra» az udvarba. Jöttének már előre örültünk: tudtuk, hogy mindig hoz számunkra valamit; nyárban pompás cseresznyét, kajszin barackot, ősszel szőlőt, többnyire pompás muskotályokat s télen diót, gesztenyét, vagy madarakat; mert ő nem szokott üres kézzel járni.

Ekkor aztán meg is tette atyám előtt jelentését amgy katonásan: kitisztogatta atyám ruháit és pipát s fizetését kikapva, vidám szívvel tért haza. Azt hiszem utközben hamarabb betért a kőcsmába, mint a templomba; mert bár egy pohár pálinkácskát adtunk mindig neki, nem vetette ő meg a borocskát sem, ha délelőtt is jutott hozzá.

József kis termetű, napbarnította emberke volt; izmai erősek mint a vas és oly könnyedén ment fel a hegyre mint a nyul. Vasárnapra mindig kiborotválta magát szépen; még bajuszát is megnyirta ollóval divatszzerűen.

És ennek a kis embernek nagy hatalmát leginkább az mutatta, hogy nem csak szőlő és erdő felett uralkodott, hanem az ő kedves élete párja felett is, pedig az két akkora magas volt mint ő.

Józsefné — mert így neveztük — vézna, de csontos czigánybarna asszonyság volt s férjét állítólag nemesak termetre multa fölül, hanem rangban is. Állítólag, mondom, mert néha ládája fenekéről egy régi írást vett ki, melyből kitűnt volna, hogy nem épen utolsó származású; sőt — igaz, nem a legtörvényesebb uton — egy erdélyi gróf-család kék vére folyik ereiben; volt is benne egy kis családi hasonlottság.

De azért a gróf-kisasszony kapált és teljesített minden férfi- és női munkát; még igen jól emlékezem, midőn leesett a cseresznyefáról s ha az alsóbb ágak fenn nem tartják, bizony igen rosszul járhat.

Férjével egész év folytán olyan jól éltek ott az erdei magányban, mint Philemon és Baucis; de az új boron rendezés összeveszték és kis termetű férje ősi olasz szokás szerint rendezte a fület hasította be.

Az öreg pár ott ette le életét a Magura idylli völgyében s gondolom mindkettőt bátyám temette el.

Igen tekintélyes egyéniség volt Gábor, az öreg béres is. Szép, erőteljes barna férfiú volt, kinek a szép ökrök képezték székeségét. Munkaidőn egész hétet kinn is ült a mezőn; csak vasárnap jött be tisztát venni.

Az ostorosok fölött határtalan hatalmat gyakorolt és souverain jogait ezek nem is vonták kétségbe. Ugy emlékezem, hogy ott is halt meg atyám szolgálatában.

Sokkal fontosabb egyéniség volt ennél Kati, a szakácsné. Kis gyermek kora óta édesanyám nevelte föl és ez már fölöttünk is hatalmat gyakorolt. Kitűnő szakácsné volt és még most

is számban az ize annak a pompás fehér kenyérnek, melyet sütött s melynek fényes szénfekete héjából úgy mosolyogott ki az aranyszínű ducc és úgy illatozott maga körül, hogy a holtra vált-nak is megjött volna az étvágya tőle.

Azonkívül mester volt a fonásban és szövésben is; ujjai közül oly finom és egyenlő fonalszálak keltek ki, hogy édesanyám pamutbroszáiban övé lett az oroslán-rész. De megfonta ő a maga kelengyét is és mikor egy jó termetű kocsis képeben «szerencséje» megjött, édes anyám tartotta föl a lakodalmát; mi pedig sirtunk utána mint a záporosó. Volt is miért; mert olyan szakácsné többé nagy ideig nem kaptunk; sőt az első utódja oly mérges volt, hogy ha hibájáért anyám megszidta, reault a parázsára.

E miatt történt, hogy a törni való kendert száradás végett berakták a befűtött aszalóba, mely ellen atyám gyakran tiltakozott. Épen vacsoránál ültünk, midőn a szakácsné berohan, hogy ég az aszaló a kertben. Mi fiuk rémület ugrottunk föl; édes anyám pedig fölkiáltott: «jaj, a kenderem!» Atyám is fölállt volt, de midőn a kender-tragediát hallotta, visszaült helyére s villájára szurva kényerét, közönyösen mondá: «mártsunk!»

Volt egy krasznai pesztonkánk is, ki büszke volt a dalos városkából származására. Volt is miért; mert ott a legények minden héten *friss nótát csinálnak*; versenyt és dallamot egyszerre. Meg is tanított engem vagy száz dalra, melyeket sehol sem hallottam máshol.

Még most is fülemben cseng egynehánynak szép dallama:

«A krasznai szőlő
Hárslevelű, hárslevelű:
Valamennyi szép lány
Álnok hitt, hamis lelkű.
Aztán a tréfás nóták:
«Város végén egy malom
Város végén egy — tra igrum, figrum, czeixum, cixum
Egy malom.

Van abban egy molnárné
Van abban egy — tra igrum figrum stb.
Molnárné
Süt az nekem pogácsát stb.
Azután meg:

A sarkantyum taréja, taréja
Turóbból van csinálva,
Ha a lányok meglátják
Talán meg is kívánják! — s több ilyenek.

Ebben a dalokban pedig még az a nevezetes, hogy Krasznától, a dalos várostól alig egy órányi szomszédságra fekszik Nagyfalu, az Ilosván született Ilosvay Péter Toldyjának *valódi* hazája, hol a férfiak 48 előtt még befont, az idősök fésűs haját viseltek mint az Árpád-királyok idejében. Itt pedig semmit sem énekelnek mást, csak a Sz.-Dávid zsoltárait. Az 50-es években, midőn a szilvágyi népdalok egy részét összeszedtem, ide is elmentem, de a tanító kijelentette, hogy itt még a fonóban is csak a sz.-király zsoltárait szabad énekelni!

Venio nunc ad fortissimum — vagyis inkább ad fortissimum — jövők a szép *Zsuzsikára*, ki mint árva velem együtt nőtt föl s első pesztonkái, majd szakácsnői és mindenesi rangra emelkedett.

Szebb szemeket, gazdagabb haját és termetet azóta is ritkán láttam, — no de nem tisztességes dolog ősz szakállal ilyesmírről beszélni.

Elég annyit bevallani, hogy kamasz koromban bizony ő lett az én ideálom, — talán ő sem idegenkedett tőlem...

Szerencsére ott volt az én jó édesanyám, ki őrző angalként virrasztott fölöttünk; — különben ki tudja mi nem történthetik.

Midőn azután egy 15 év múlva újból megláttam, a szép Zsuzsikából már kilencz gyer-

mekes Zsuzsánna lett; egy jámbor fazekas-mester felesége. Fogai is ki voltak hullva, arca beesve, — csak szemei ragyogtak, mint egykor. Sic transit gloria mundi!

KOLUMBUS TOJÁSA.

Egyike azoknak a közmondásoknak, melyek minden nép nyelvén előfordulnak, a Kolumbus tojásáról szóló. Mindenki tudja, hogy oly feladatokat szokás «Kolumbus tojása» néven nevezni, melyeket sokkal könnyebb végrehajtani, mint a végrehajtásukra való módot és utat kitalálni. Ujabbán a historia és a nyelv-ety-mologia új és érdekes példát talált abban, a mely a közmondások és mezőbeszéd eredetének kinyomozását tűzi ki célul s e kutatások közt nem legkisebb érdekű az, a mely a fentebbi szólásmód eredetének kiderítésére vonatkozik. Hogy képink jelentésére jobban megérthessük, szükség lesz nekünk is ez általánosan elterjedt szólásmód magyarázatára visszatérnünk.

1493. márczius 15-én nagy örömrivalgás volt Palos spanyol kikötő-városában. Folytonos harangzúgás mellett vonult az összes lakosság a parthoz, hogy üdvözölje a merész tengerészeket, kik hét és fél hónappal előbb innen indultak ki, hogy az emberiség történetében a legnagyobb felfedező-utat megtegyék. Tomboltak örömkömben, hogy a mesés Indiába vezető ut és Cipangu aranyisztegt föl lett fedezve, hogy annyi évszázadok álma teljesedésbe ment, s nem sejtették még, hogy a való minden képzetet felülmúl s Kolumbus utján a föld egy jelentékeny világrészrel vált nagyobbá. És legkevesebb sejtette maga a szerencsés genauai, ki diadalutban sietett Spanyolországon át Barcelonába, a királyi táborhoz.

Elő lépdeltek az első indusok, kik Európa szárazföldjére léptek, sajtáságos nemzeti díszekkel, őket követték mások a fölfedezett szigetek terményeivel, s a néptömeg álmélkodva nézte a nyitott kosarakból kitündöklő arany-eszközöket, a nehéz gyapju-csomagokat, a drága borssal telt ládákat, a tarka papagályokat a mint a 25 láb magas nádszálakon himbálóztak. Kiváncsián kérdezősködtek egyik-másik különös állat neve után, melyeket addig még az ó-világ egyetlen tudosa sem ismert. És e mesés menet mögött lovagolt maga Kolumbus, spanyol lovakokkal véve körül. A király és királynő fölemelkedtek közeledtére ülésekből, fölemelték és leültették a trón lépcsőjére térdelőt.

Ez a jelenet volt Kolumbus dicsőségének tőpontja, azonban ő sem lett megkímélve az élet keserű csalódásaitól, s neki is tapasztalnia kellett, hogy a világ legtöbbször hálátlansággal fizet azoknak, kik szolgálatokat tettek neki.

Mondják, hogy kevéssel e dicsőségteljes bevonulás után Barcellonába, Mendoza bironok lakomát adott Kolumbus tiszteletére. Az ünneplenek egy barátjai mint ellenségei nagy számmal jelentek meg, s ez utóbbiak boszankodtak azon, hogy egy idegen, ki egykor mint éhező koldus kopogtatott a Rabida-kolostor ajtaján, most ily kitüntetésben részesül a büszke Spanyolország részéről. Irigységökben gáncsoskodni kezdtek Kolumbus érdemeiben, s szerencsés kalandornak nevezték, ki idegen terveket ügyesen tudott megvalósítani. Különösen egy udvaronc e lakománál nem tartózkodhatott meg magát, hogy e mindinkább lábrakapó véleménynek hangos kifejezést ne adjon. Csalfán kérdést intézett a tengeragyhoz, hogy vajjon az általa véghezvitt munka csakugyan olyan nehéz-e, hogy más, kevésbé tehetséges nem hajthatta volna végre?

Kolumbus a kérdésre egy más kérdéssel felelt: hogy vajjon a kérdező fel tud-e az asz-talra egy tojást egyenesen állítani? Ez is, az is megpróbálta, de senki sem volt képes a feladatot megoldani. Ekkor fogta Kolumbus a tojást, hozzáütötte az asztalhoz úgy, hogy hegye betörött s a tojás állva maradt. Mintegy azt látszott jelképezni e felelet, hogy nem elég egy bizonyos tervet ismerni, hanem tudni kell az eszközöket és módokat is annak megvalósításához.

Igy beszéltek el az esetet későbbi kronikáiról, de hozzátesszük, hogy a dolgot csak hallomásból tudják. Volt is okuk ezt hozzátenni, mert való-

jában az egész história a költött anekdoták körébe tartozik, melyek népszerű formában adnak elő bizonyos általános igazságokat.

Tudvalevő ugyanis, hogy a Kolumbus tojásához kapcsolódó esemény már Kolumbus előtt is több ízben előfordult. Brunelleschi Filippóról például följegyezték, hogy a midőn 1421-ben Flórenczbe hívták, hogy a Santa Maria del Fiore székesegyházára a kupolát föltegye, féltékeny vetélytársaisüreggették őt, hogy tervét m. tassa elő.

«A másikat (titkot), Jancsi tojását ugy-e ismered? A melylyel anyi fenköl hirt szellem Hiába tette meg kísérletét, Hogy a hegyével jaspis-asztalán Föl tudja-e állítani egyenest? Jött Jancsi ekkor s a tojás hegyét Beítve, im az menten ott maradt».

Történet légyen azonban akárhogy, bizonyos, hogy a legenda Kolumbus dicsőségének legmagasabb delelő-pontját jelzi, s a festőnek, ki tárgyánál a nagy fölfedező életpályáját válasz-

SÁSKAJÁRÁS KALIFORNIÁBAN.

A sáskáknak nálunk is rettegett neve van. A legtöbbben, habár csak a nagyanyák meseje után, emlékeznek még oly jelenetekre, midőn a község apraja-nagyja kiment a szabad mezőre, hogy sippal, dobbal, trombitával s minden lehető más lármás hangszerezellel a legnagyobb zajt üssön s azzal elkergesse a rettenetes ellenséget, mely sötét felhő alakjában közeledett, de valójában egyszerű, sötét csinos zöld sáska volt. Ha-

járás most sokkal nagyobb károkat okozott itt, mint az előtt. Az idén nemcsak a kisebb szöcske-alaku fajok, hanem a lombsáskák (Locustina) is megjelentek, melyek rendszeren csak minden 17 évben egyszer szoktak tömegesebben előfordulni. Tudományos kutatók állítják, hogy itt a szomszéd hegyek lekopasztott lejtőin van ez állatok tanyája, a kövek s bokrok között éveken keresztül megmaradnak tojásaik, míg végre valami különös időjárás, avagy fejlődésük természetes folyama azt idézi elő, hogy egyszerre óriási tömegekben jelenjenek meg.

Most a nagy köztársaság nyugoti államait egészen ellepték, de különösen Kalifornia dús vidékét. A Jone-völgyben a gabona csaknem teljesen elpusztult. Némely vidékeken maguknak a sáskáknak hulladékaik s tetemei oly dögleletes szagot árasztottak el, mely sokkal kellemetlenebb s egészség-telenebb, mint a vágóhidak s emésztő-gödörök által támasztott illat. Több mérföldnyi távolságban annyira fölkélesen kiveszett miattuk a fű s lomb, mintha valami nagy tűz pusztított volna. Eldorádó megye déli részében mintegy 10,000 hold területen a nemes gyümölcsfák, bokrok, fenyőfák, fűfák, szőlővesszők teljesen kopárokat a sáskák miatt; nincs rajtuk a zöldnek nyoma sem, mintha mind kipusztult volna. A Kaliforniából Oregonba vezető vasutvonalon, Roseville mellett egy 35 kocsiálló teher-vonatot tartóztattak fel a sáskák, oly óriási mennyiségben lepték el a sínket. Hosszu ideig kellett dolgozni eltakarításukon s még azután is csak úgy mehetett át a vonat, hogy a vonatot több részre bontották. Később a vasuti igazgatóság kénytelen volt a gőzgép előtt külön eke-alaku seprőt alkalmazni, hogy a sáskák között utat törjön magának.

Ujabbban érkezett hírek szerint a sáskák már Indiana államban, sőt a keleti államokban is rendkívül nagy számmal mutatkoznak. Leginkább a falombok közt telepednek meg először, hol szakadatlanul hangzik rágásuk sajátos zaja, mely a robogó vasut dübörgéséhez hasonlít. Millió s millió értékű kincset tesznek tönkre a falánk állatok, s számos család jölétét semmisítik meg, sőt egy időre még a rettegett amerikai versenyre is döntő hatással lesznek.

A VEGETANI KUTATÁSOK ÁLDOZATAI.

A múlt század második fele óta, midőn a vegetani kutatások nagyobb arányokat öltöttek, e közhaznu működés mindinkább több áldozatot követel a tudomány emberei közül is. Alig van vegetanál foglalkozó, ki tudományos működése közben kisebb-nagyobb sérülést ne szenvedett volna s a tudomány története egész sereg adatot sorol fel nagyobb s néha végzetes esetekről. Közöljük itt a főbbeket.

Lehmann, a szentpétervári császári muzeum vegytanára 1767-ben oly gőzök belelegzése által halt meg, melyek egy arzén-vegyületet tartalmazó tégely szétrobbanása által támadtak.

1788-ban Berthollet azt ajánlotta, hogy a lőpor készítésénél a salétromsavas káli helyett klórsavast használjanak s Essoneban kísérletet is tettek vele. Tíz kilogramm klórsavas kálit faszénnel vegyitettek s ekkor hirtelen robbanás történt, melynek következtében két ember meghalt, többen megsebesültek s a jelen volt Ber-

thollet robbanó higanyt dörzsölt. 1809-ben Figuer, a montpellier-i gyógyszerészi iskola vegytan-tanára, lett hasonló szerencsétlenség áldozata. Előadása számára mintegy 3½ grammnyi durrezüstöt készített s azt egy üvegdugóval ellátott edénybe tette. Alig hogy kihúzta a dugót, a kis dörzsölés folytán felrobbant az anyag s a szerencsétlen vegyész egyik szemét elvesztette.

1808-ban Gay-Lussac nagyobb mennyiségű káliumot készített s abból egy darab szemébe esett. Dupuytren ugyan kigyógyította, de egy hónapig mit sem látott. 1811-ben Dulongot súlyosan megsértette egy klórlégny-explozió, mely anyagot ő találta fel. Ugyanekkor készletei annyira összeromboltattak, hogy egy évig nem folytathatta kísérleteit, s midőn a következő évben ismét hozzá kezdett, még nagyobb robbanás állott be, melynek következtében egyik szemét s két ujját elvesztette. Ugyanez évben Davy is hasonló csapás érte. Klórlégny-robbanásnál szeme megsérült s hosszabb ideig munkaképtelen lett.

1813-ban ugyanez anyag felrobbanása által ismét megsérült, de már nem jelentet kenyen, mivel fejé egy a sapkához erősített üveglemez védte. Ez időben Faraday volt Davy asszisztense, kinek kezében a klórlégny szintén felrobbant s kezét erősen megsértette.

Gehler, müncheni vegytanár, 1815 július 15-ikén arzénkönyen belelegzése miatt halt meg. Ugyanily okból már 1803-ban Trommsdorff is sokat szenvedett. The-nárd, vegytanár a párisi polyteknikumon, 1825-ben cukros viz helyett az előadásán véletlenül maró légeny-sublimatot ivott. Az első pár kortynál észrevette tévedését s hígadtan letéve a poharat így szól hallgatóihoz: «Uraim, most asublimáttal megmérgeztem magam. Az ellenszer tojás fehérje. Gondoskodjanak felőle!» A tanulók szét-szaladtak mindenféle s csakhamar egész sereg tojást hoztak. A gyors segítség megmentette a tanár életét, azonban több hétig súlyos beteg volt.

Boullay, egy kiváló tehetségű fiatal vegyész, 1835-ben meghalt ama rettenetes sebek következtében melyeket egy kezében véletlenül eltört üvegben levő æther felrobbanása okozott. 1840-ben a párisi gyógyszerészi iskolában egy szén-sav-készülék robbant föl, minek következtében Hergiv asszisztens életét vesztette. 1841-ben Bunsennek volt nagy baja. Kakodylanidot elemezve az égető cső felrobbant s egyik szemét megsértette. Ezenkívül a mérges gőz következtében több hétig élet s halál között lebegett.

Hennel, a londoni vegyész, 1842-ben június 11-én rögtön meghalt mintegy 3 kilogramm robbanó higany miatt. Donnet, Girardin tanár asszisztense Rouenban, 1843-ban ugyanez anyag

KOLUMBUS TOJÁSA.

Reiffenstein Leo olajfestménye.

Mire ő azzal vágott vissza, hogy kérte őket, állítsanak hegyére egy tojást. S midőn Brunelleschi megmutatta nekik, hogyan kell azt csinálni, s azok fölkiáltottak, hogy hisz ezt magok is meg tudták volna csinálni, Brunelleschi nevére választott, hogy hát hiszen a kupolát is fel tudták volna építeni, ha terveit, vagy rajzait látták volna.

Ugyanez a fogás Spanyolországban is rég népszerű volt «Jancsi tojása» elnevezése alatt, melyről Calderon «La dama duende» darabjában így ír:

totta, juthatott volna abból sötétebb epizód, akár a mikor másodszer szedi föl a horgonyt, hogy az újvilágba vitorlásszék, akár a mint vándorlóként jelenik meg az udvar előtt második útja után, akár pedig a midőn bilincsekbe verve kell Spanyolországba harmadszor is visszatérnie, vagy negyedik útján csüggedést és csalódást arat, míg lélekét Valladolidban megváltja a halálángyala földi szenvedéseitől; de alig juthatott volna ragyogóbb és fényesebb momentum, mint itt, mikor a bátor tengerész dicsősége teljében áll, diadalt aratva áskálódó ellenségei fölött.

nem rendkívüli száma s éj oly rendkívüli falánksága miatt csakugyan nagy csapás. A csaknem példabeszédszerű «sáskajárás» azonban Európában a ritkaságok közé tartozik s az óriási pusztításokról, melyek vele karöltve járnak, inkább csak idegen világrészekből veszünk tudósításokat.

Ez évben, ugy látszik, Kalifornia volt leginkább színhelye a csapásnak. E félsziget egy emberöltővel ezelőtt az aranybányászok Mekkája volt; ma, mint földművelő s gyümölcstermesztő ország híres s gazdag s ezért a sáska-

SÁSKAJÁRÁS KALIFORNIÁBAN.

mervén Davist, azt gondolta, szövethetők vele.

— Ön is erdei ember, — mondá, — nem tengeri: fussunk együtt, meneküljünk.

Davis azonban jó volt mészáros kutyának, nem agárnak. Erősen tartotta a mit megragadott, de nem mozdult. Most a csempészek is odaértek s ki akarták venni kezéből Janót.

— A törvény nevében, — kiáltá; — ez Uborka Janó, a ki Derricket a kerület megölte s Carew ur segit neki a szökésben. Mindkettőjük ellen ki van adva az elfogatósi parancs. A törvény nevében: segítetek azt végrehajtani.

Uborka Janó, a nap hőse! a népszerű fickó Stoke Juliotban! Ennél több se kellett a csempészeknek. Kiragadták a Davis kezéből, magát Davist a földre teperték s megkötözték, Janót pedig felkapva a levegőbe, bedobták a csónakba. Carew Feri is utána ugrott, ketten az evezőt ragadták meg, a fekete kapitány pedig a kormányhoz ült.

— El ne feledd a mit mondtam, — kiáltá Feri még egyszer Anikónak. — El ne hagyj a házat, míg rólam hirt nem hallasz!

Reggel orkán erős mennydörgésekkel, napközben az idő észrevehetőleg derül. Szombat: napfény, engedni kezd, este jégeső számlákra. Vasárnap: kora reggel enyhe szellő, dében tisztá, derült idő, este vihar és földrengés: Hétfőn: sűrű köd, stb. mint fentebb.

* A bölénybőr újabb időben rendkívül ritka áru lett. Az Egyesült-államokban és Kanadában ma már egyáltalán nem lehet bölénycsordákat látni, holott az előtt ezerével legeltek ott. St. Paulban, mely régebben a bölénybőr egyik főpiacza volt, 1881-ben még százezer darabnál többet adtak el, 1882-ben már csak tizezeret s 1883-ban összesen csak négyet.

* Indiában jelenleg több mint ötszáz hirlap jelenik meg, a fővárosok közül Kalkuttában 72, Bombayban és Madrasban 40—40. A napi lapok egy példányának ára mintegy 30 krajczár. A «Dinawurhamony» nevű lap előfizetési ára az olvasók társadalmi állásához képest különbözik. A legmagasabb rangnak 17 rupiát (körülbelül ugyanannyi forint), a középsők 12-öt s az alsóbb rendű közönység 6 rupiát fizet.

* Különös házasságok. A történelem azt tanúsítja, hogy öreg emberek nászúlése a mult századokban gyakrabban fordult elő, mint jelenleg. Ma már aligha akadna oly agglégény, ki száz évet túlhaladva

105 s egy pár, kik már 110 évig éltek együtt házasság életet.

* A föld bensejének melegét ohajtván kikutatni a német kormány, Schladebachnál 4566 láb mély aknát furatott, tehát oly mélységre. Meddig még soha sem hatoltak. A hőmérő itt 49°C-t mutatott.

* London és Liverpool között, mely városok mintegy 200 angol mérföld távolságban esnek egymástól, már fennáll a telefon összeköttetés s a hangokat jól lehet megkülönböztetni. Reménylik, hogy csakhamar kétszer ily távolságra is elvihetik a hangot ez esetben egész Nagy-Britanniában telefon-hálózatot fognak létesíteni.

* London egyik népesebb utcáján, a Regent-streethez közel, egy este egy kereskedőlegényt méhraj lepelt el. A fiatal ember szerencséjére megőrizte higadtságát s egy pár szuráson kívül nagyobb baja nem történt. A méhek csakhamar elrepültek róla.

* A kefir nevű kaukázai tejszesz Nyugat-Európában most ép oly divatba kezd jönni, mint pár évtizeddel ezelőtt a «kumis». A kefir forrásban levő tej, melynek forrását bizonyos gombák idézik elő, mely gombákat a kaukázai pásztorok nagyban tenyésztik s külön is árulják. Ize savanyu, erősen habzik s bizonyos részegítő hatással bír. Két evő kanálnyi kefirrel

AZ ORSZÁGOS KIÁLLITÁSBÓL. — A KÖZMUNKA- ÉS KÖZLEKEDÉSI MINISZTERIUM CSARNOKA. Kozmata fényképe után.

Az evezők már csapkodták a vizet; Feri büszkén ült a csónak egyik oldalában, Janó lehorogszott fölve, összesugorodva, lelke hirteleni fellobbanása lelohadvá, tehetetlenül a másik oldalán. A fekete kapitány keze a kormányon pihent. A csónak gyorsan evezett tova.

Anikó bódultan nézett utána. Ez hát Uborka Janó, a ki apját megölte, a kit Carew ur szökni segit! S ő még pénzét is oda adta nekik s elősegítette szökésüket.

Ezalatt Davist is felszabadították. Némán toporzékolat dühében — majd rákiáltott Anikóra: — Te fekete boszorkány! látod mit tettél!

Késő volt már. A csónak elérte a «Szűz»-et s minden elveszett az éj kódében.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* Egy humoros férj naplójában «Szébbik felem heti barometruma» cím alatt a következő megjegyzéseket közli: Hétfőn: sűrű köd, a nap láthatatlan. Kedden: borús és hideg, igen kellemetlen időjárás. Szerdén: fagypony alatt lassanként maró hideggé súlyodva. Csütörtökön: zavaros, a nap vépirosan jó fel, minden jel viharra mutat. Pénteken:

is oltár elé lépne, mint azt Halding Vilmos tette, ki 1773-ban 112 éves korában halt meg. E tisztességes uri ember épen születése napjának századik évfordulóján vett el először nőt s mivel csakhamar özvegy lett, másodsor is megnősült, sőt mint 110 éves öreg harmadszor is Hymen járná alá került. Mac Curley Dániel Irlandban csak 82 éves korában szünet meg agglégény lenni s 15 éves neje 31 évig tartott házasságuk alatt 21 gyermekkel ajándékozta meg, kik mind ott voltak halotti ágyánál, midőn 1752-ben 113 éves korában meghalt. Moore György Worcester-shireből 1767-ben 110 éves korában halt meg s ez idő alatt 9 izben lett özvegy ember; Wolney János Glasgowlból még többre vitte, mert midőn 1757-ben 124 éves korában elhunyt, nem kevesebb mint 11 izben alkotott család, Costerell Károly Philadelphianban ellenben csaknem egy századig (99 évig) élt nejevel s mintha modern Philemon és Bancis lettek volna, midőn 120 éves korában meghalt, öt évvel ifjabb neje néhány nap mulva követte a sírba. Öreg házaspároknálily eset nem ritkaság, mivel a nagy megkülönböztetés tömkeletesen az egészséget. Kevesebb érzékeny volt e tekintetben Yden Vilmos angol, ki 105 éves korában elvesztve harmadik nejét, csakhamar egy negyedikkel felt egybe, mivel — mint mondá — érelyesen akar élni ezentul is. Boven János Temesvárt, ki 1741-ben halt meg, állítólag 147 évig élt nejevel. Akershus norvég egyházmegyében 1762-ben volt 20 pár, kik 90—100 évig, tizenkettő, kik 100—

friss tejet öntve s azt 2—3 napig ott hagyva, folyvást lehet ily italt készíteni. Nyáron igen kellemes s kevésbé ártalmas, mint a legtöbb szeszies ital, azonban gyógyhatása nincs, habár ilyenül is ajánlják.

* Birói ítéletek állatok ellen a középkorban nem egyszer fordultak elő. 1120-ban Laon püspöke egyházi átok alá vetette a mezei egereket és hernyókat. 1386-ban Falaiseben törvényszéki tárgyalás után felakasztottak egy disznót, mivel egy gyermeket megevett. 1477-ben a bazeli hatóság megégettett egy kakast, mely állítólag tojást tojt. 1499-ben a beaunaisi törvényszék felakasztott egy ökröt, mivel egy fiatal embert agyon szurt. 1554-ben a lansannei püspök excommunicálta a nadályokat, mivel halainak nagyon ártottak s 1394-ben Montiangban felakasztott egy disznót, mivel szentelt ostryát evett meg. 1690-ben Auvergneben a hernyókat idegen vagyon elpusztítása miatt törvényszék elé idézték s elítélték, hogy egy bizonyos helyre vonnljanak vissza, hol megsemmisítendőek lesznek.

* Sajátságos végrendelet. Egy dugszagd kereskedő egész vagyonát egyik barátjának hagyta oly feltétellel azonban, hogy az 25,000 forintot tegyen — koporsójába. Az örökös hosszabb tanakodás után a koporsóba csekkegyet tett ez összegről, reá bízván a megholtat, hogy akkor váltsa be, a mikor akarja.

VIRÁGDISZITÉSEK A MUMIAKON.

Theba hires romjai között pár évvel ezelőtt egyszerű fölfedezést tett Brugsch Emil, Brugsch pasának, a hires egyptolognak fivére. Nem kevesebb, mint negyven király és királyi családból származott ilyen mumiaját találta meg egy helyen, köztök II. Ramzesét, az ókor egyik legnevezetesebb fejedelmének testét s mindezt oly tökéletes ép állapotban, minő Egyiptomban ma már a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A lelet mellett talált papirtekercseken el is volt mondva az a különös eset, hogyan került együvé annyi sok fejedelem. A IX. században Krisztus előtt, tehát ide s tova már háromezer éve, egy jámbor farao a 29-ik dinasztiából, azt a szokatlan tapasztalatot tette, hogy lelketlen emberek egymás után rabolták ki a régi fejedelmek sírját, az oda helyezett kincsekért. Hires őseit és legkedvesebb rokonait ennélfogva titokban elvitette egy Theba mellett fekvő ma Der-el-baharinak

zatok ábrázolásánál láthatjuk. Leggyakoribbak azonban a virágfüzerek, melyek a mumia s különösen annak mellrészét koralakulag fogják át s gyakran a nyaknál összakapcsolódnak. A későbbi korban, midőn már görög vagy római befolyás uralkodott, olajfa lombokból készült homlok-koszorúk a leggyakoribbak.

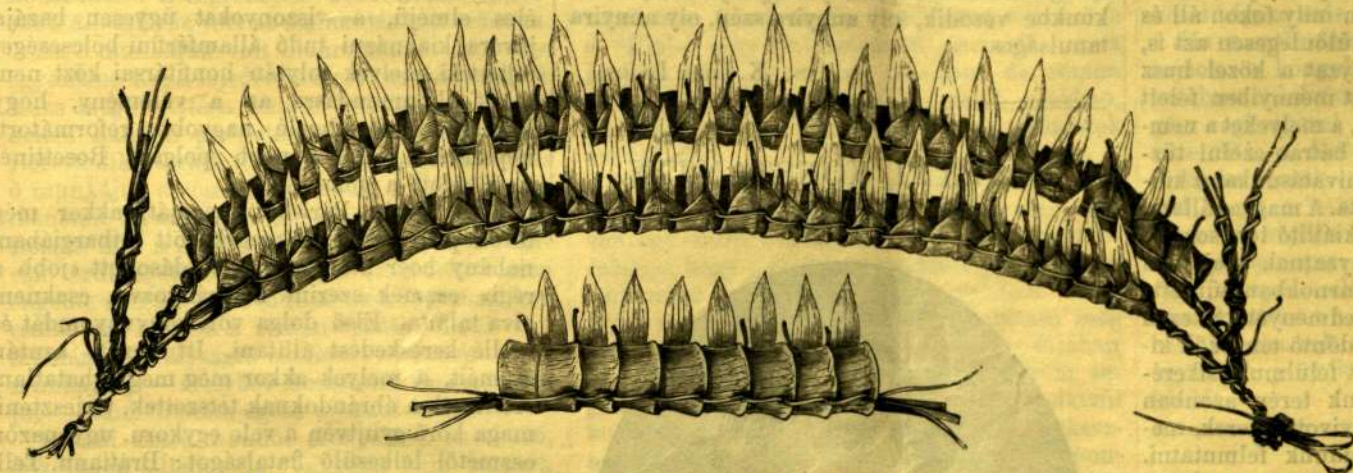
A virágfüzerek, mint általában minden tárgy, a mit a mumia mellett találtak, vallásos jelentőségűek. A hires halottak könyvében ezeket tartják a «megidvezülés koszorúinak» Osiris itélőszéke előtt. A hitrege szerint minden halott kapott ilyet, midőn az alvilágba lépett, melynek nyugoti oldalán egy nagy fügefá volt benne Nut istenasszony, ki a halottakat megöntötte az életmedvvel s ezzel új életre keltette.

A mumia-füzerek sajátos összetétele és alakja sem volt merő véletlen. Mivel a mumia meglehetősen szorosan fektűt a koporsóban, a füzereket nem lehetett úgy elhelyezni, mint mai nap szokás; laposnak és simáknak kellett

hajtották össze és használták fel a virágok s szirmok befogadására. Az egész füzert végre, mint valami sodrony, finom datolyalevél-szalag tartotta össze. Az egész diszitmény nagyon emlékeztet a keleten még most is előforduló érezdiszitményekre, melyek tulajdonképp nem egyebek, mint diszes lánczokról lecsúggy rojtok, csemetgyűk.

Mivel az egyiptomiaknál minden csak képzelges volt, a kevésbé vagyos emberek mumiaján az ily virágfüzerek gyakran hiányoznak, sőt teljes diszt, úgy látszik, csak a fejedelmi születésű egyének mumiaján találhatunk. De ha hiányzik is e disz, emlékeztetnek reá egyes rajzok, melyek különösen a koporsók fedelén sokszor rikító színekben tűnnek fel. Magokat a füzereket ókori írók közül sokan említik s mindannyi nagy dicsérettel szól róluk. Így Plinius, s az egyiptomi eredetű Athenaeus. Plutarch mondja Agesilaus spártai királyról, hogy egyiptomi utazásában annyira meglepték

Virágfüzér fonák oldaláról.

A II. Ramzes mumiaján talált virágfüzér mimusops-levelekből és a kék lótvuszvirág szirmaiból. (A természetes nagyság fele.)

nevezett sziklahasadékba s ott helyezte el véglegesen. A kegyeletes terv sikerült, azonban még nem telt el a háromezer év, a mennyi ideig a régi egyiptomiak hite szerint a meghaltak lelke különböző állapotok keresztül vándorol, hogy ismét visszatérjen előbbi porhüvelyébe s már akadtak emberek, kik a sírt fölfedezték s egyes tárgyakat kilopva onnan, áruba bocsátották. Brugsch figyelmessé lett e tárgyakra s a nyomon kutatva Abd-er-Rassal arab testvérek segítségével feltalálta a rejték helyét s annak tartalma ma a Kairó külvárosában, Bulakban elhelyezett világhírű muzeum legnagyobb büszkeségét képezi.

Lapunk előző évfolyamaiban ismertettük a fontos leletet *) s a jelen alkalommal csak az ezek segítségével nyert tapasztalatok egyik fontos eredményéről akarunk megemlékezni: a mumia virágdiszitményeiről, melyeket most bemutatott s az eredetiek után készült képeink ábrázolnak.

Virágok és növények a régi egyiptomiak korából nem csekély számmal maradtak fenn ránk. A sírkamrákba a koporsókkal együtt bezárt áldozati adományok közt gyakran találhatunk kosarakban vagy csészékben virágokat s gyümölcsöket. Füge, gránátalma, szőlő, datolya s más palma-gyümölcsök, buza és árpa, lencse, bab, különböző pépalakban készült kenyerek, gyögyeszek egymást váltják itt föl. Sokáig hitték azt, hogy az itt talált vetőmagvak még új életre is képesek kelni s hazánkban is tenyésztettek ugnevezett mumiaüzakat, de az ily föltevés mind csak tévedés vagy épen család szüleményei. A tenyésző erő a hosszú századok alatt e növényekből teljesen kiveszett, bár tagadhatlan, hogy a növények jó része oly friss állapotban maradt meg, mely ama föltevést igen könnyen elősegítette.

A régi növényzet legerdekesebb maradványai azonban az egész korunkig érintetlenül maradt mumiakoporsók bensejében találhatók. A szentnek tartott lótvusz-virágból egyes darabokat tűztek a mumia burkolatába, vagy csokrokat s virágalyakokat raktak a mumia s a koporsó fedele közé. Más alkalommal koszorukat is találtak oly módon fonva, a mint azt a régi áldo-

*) U. 1881-ik évf. 40-ik s 1882-ik évf. 7-ik s 8-ik számait.

Az I. Amenhotep mumiaján talált virágfüzér, a fűzfa leveleiből és a nilusi ákác virágaiból. (A természetes nagyság fele.)

I. Amenhotep mumiaja, abban az állapotában, melyben a der-el-bahari-i sír fölfedezésekor 1881. júl. 6-án találtott.

lenniök. E czélből csak oly növényeket választottak ki, melyeknek levelei bőralaknak voltak s ezeket kétszer keresztbe hajtották, úgy hogy négy levélke feküdt egymáson s egyenlő hosszú és vastag kis csomók képződtek. Különösen szerették az egyiptomi fűzfa és a mimusops leveleit. Ez utóbbi nem egyiptomi növény, a régi írók, eredetéről, Perseának nevezik s ma is föltalálható Afrika tropikus vidékén. Az egyiptomiak Punt országból (a mai Somali part) hozták s onthon különösen a templomok kertjeiben tenyészítették, de a rómaiak kora után ismét eltűnt. Az említett kis levélcsoportok szétépett datolya-pálmalevelek szalagjain egymásmellé helyezték s ezekre tűztek fel egyes kis virágokat, minők a nilusi ákác, a saflor és sebania, a keleti szarkaláb, a pipacs, buzavirág vagy néha csak egyes szirmokat, melyeket a fehér vagy kék lótvuszból, a Nilus mocsárainak e rózsáiból, vagy más e czéla tulságosan nagy virágokból téptek le s az összehajított levelek közé szorították. Ha a levelek igen nagyok voltak, hosszabban ketté szakították s a fele részt

Virágfüzerekkel restaurált mumia, a külső övekben lótvusz-virággokkal.

tén ma is két buzavirág van s a kötelekék között piros pipacs látszik.

Nevezetes, hogy e virágok s növények között még eddig (pedig elég gondosan megvizsgálták őket) nem találták egyetlen egyet sem, mely, vagy a melynek közel rokona Egyiptomban jelenleg vadon ne tenyészen.

A der-el-bahari lehet tehát több tekintetben hasznót hajtott már a tudománynak, pedig a kutatások még folyvást tartanak s hosszú időbe fog kerülni, míg e becses gyűjtemény kincsei mind kiaknázza lesznek.

A KÖZLEKEDÉSÜGYI MINISZTERIUM KIÁLLITÁSI CSARNOKA.

Kiállításunkkal nemcsak azt akartuk bemutatni az egész világnak, hogy népünk ipar, mezőgazdaság, művészet dolgában mily fokon áll és mennyit haladt, hanem még különlegesen azt is, hogy a magyar államkormányzat a közel husz évi alkotmányos időszak alatt mennyiben felelt meg a magasabb igényeknek, a melyeket a nemzet politikai múltjánál fogva bátran célul tűzhetett ki, de a melyre való hivatásunkat a külföld oly sokszor kétségbe vonta.

Közlekedés-ügyünk ez örvendetes fejlettségének szerencsés jelképe kiállításunkon már maga a csarnok is, melynek képét közöljük.

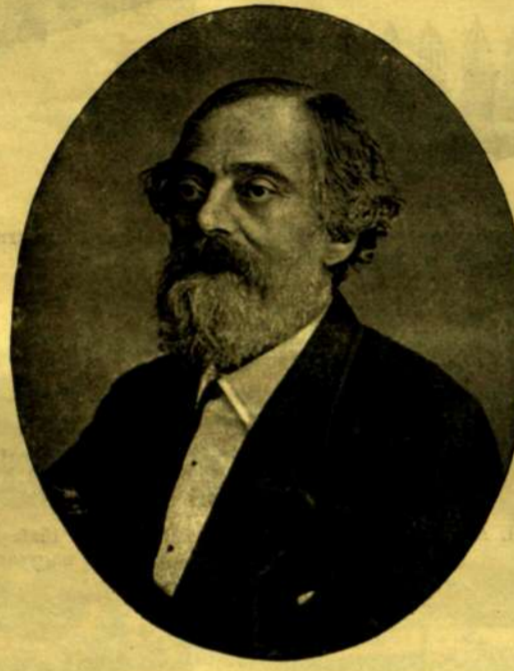
De nemcsak a terv, hanem a kivitel, az építkezés is mintaszerű, s ez ismét Gregersen Guiland, bel- és külföldön egyaránt ismeretes derék vállalkozóné érdeme.

Rosetti halála az egész országra nemzeti gyászhozott, melyet öszintén öltött magára pártkülönbség nélkül minden román hazafi, megemlékezve arról, hogy ha Románia ma független királyság, ha Románia ma komolyan el lehet tétőkéve arra, hogy a kulturnepnek családjában foglaljon lehet s Európa keletén missziót tele-

és »Tartana», a »Tonnára» és a »Tratta», a »Palandara» és a »Saltarelli»-k hálócsoporthoz. Tengeri kereskedelmünket az »Adria» tengeri hajózási vállalatunk gyűjteményes kiállításának tanulságos módon mutatja föl.

K. IMRE LAJOS.

ROSETTI KONSTANTIN. 1816—1885.

Ama csodálatos átalakulási folyamat, melyen Románia az utóbbi évtized alatt végig ment, s mely a török vazall-államból önálló országot, független királyságot alkotott, el se volna képzelhető, mint ugy, hogy oly férfiak munkáltak előkészítésén és a kellő időben végrehajtásán, oly férfiak szentelték erejüket, életüket a magasztos föladatnak, kiket hazájuk önzetlen szeretete, a szabadság utáni vágy, erős, kintartó akarral párosult elhatározottság, a körülményes okos számbavétele és fölhasználása, nem mindennapi államférfiúi tulajdonok s a polgárerejnek a közönségest meghaladó mértéke arra képesített, hogy hazájukat ama cél felé elvezessék, melynek minden jóra való nemzet előtt, mely azokat teljes mértékben még nem érte el, szeme előtt kellene lebegni.

E férfiak között a legelsők egyike, ha nem legelsője, volt a nem rég elhunyt Rosetti, az újabb korban oly őriási előhaladásat tett ország úttörő pártjának genialis vezetője, kit nagy tehetsége mellett pártatlan szerénység, hazájának lángoló szeretete jellemzett, s kinek halála nem csupán pártjára nézve volt pótolhatatlan veszteség, de az egész országra is, s kit fényes tulajdonai s szerzett érdemei oly magas fokára emeltek polgártársai tisztelőtének, a hol az ellenfél is ép oly öszintén gyászolja meg, mint az elvbarát.

Rosetti halála az egész országra nemzeti gyászhozott, melyet öszintén öltött magára pártkülönbség nélkül minden román hazafi, megemlékezve arról, hogy ha Románia ma független királyság, ha Románia ma komolyan el lehet tétőkéve arra, hogy a kulturnepnek családjában foglaljon lehet s Európa keletén missziót tele-

sitsen és a polgárisultságunk nagy szolgálatokat tegyen, — akkor az mindennek előtt Rosettinek és ama férfiaknak köszönhető, kiket az ő példájára, az ő lelkesedése és hazaszeretete gyűjtött és tömörített ama zászló alá, mely alatt mind az kiviatott, a mi még néhány évtized előtt a legvermesebb reményűeknek is csak aspirációja volt.

Rosetti A. Konstantin 1816-ban Bukarestben előkelő boér családból született. Iskoláit a fővárosban végezte, 1833-ban katona lett; de három év múlva már ott hagyta a természetével nem egyező pályát és irodalmi tanulmányoknak szentelte idejét.

Haza jöven Párisból, hazáját, akkor még török provinciát, a megszokott lethargiában, néhány boér által a megrozsdásodott »jobb a régi» eszmék szerint kormányozva, csaknem alva találta. Első dolga volt könyvnyomdát és mellé kereskedést állítani. Itt kezdte azután eszméit, a melyek akkor még megfoghatatlan, értelmetlen ábrándoknak tetszettek, terjesztetni, maga köré gyűjtve a vele egykoru, ugyanazon eszmétől lelkesülő fiatalokat: Bratianu, Tell, Boliák, Cogalniceanu, Serrurie stb. egész kis akadémiát képeztek körülötte, mely a nemzetet a haladás eszméinek befogadására előkészítendő vala.

Alig érték haza, Rosetti Bukarest városa azonnal képviselőjeül választotta az akkori »diván ad hoc»-félebe, hol ismét nemcsak hogy titkár lett, de egyenesen reá lón biza ama híres emlékirat szerkesztése a nagy hatalmakhoz, mely oly ékesen szólólag bizonyítja, hogy Havas-Alföldre megérdemli a nagy hatalmak pártfogását, mert ez az útja a kereskedelem keletre vitelének, ezt önállóvá kell tenni, mert lenyűgözve semmi haszna belőle Európának stb.

Sokat író körünkben, midőn még a legegyszerűbb szaktudomány művelője sem képes a szakjához tartozó műveket átolvasni vagy éppen tanulmányozni, mindinkább nélkülözhetlenül, sőt valódi házi barátá lett az encyclopediák, konversationslexiconok, közhasznú ismeretek tárai, orbis pictusok avak más efféle néven nevezett gyűjteményes munkák, melyekben mindenki röviden, de kellő alaposssággal ir tájékozottat talál mindenféle dologról, a mire akár a

egyik ellenzéki lap Rosetti halála alkalmával írott cikkének vezetést: »Rosetti halálával az egész szabadelvű párt megsemmisült». Ez azonban nem áll; mert ha állana, ugy Rosetti igen kevés eredményt ért volna el egész életében oly erősen folytatott munkájával.

Rosetti idealista volt, soha nem bírta magát a miniszteri széken sokáig tartani, mert eszméit, egyszer elhatározott akaratát sokszor szívesebben modorban akarta másokra erőszakolni. É tekintetben nagyobb sikert tudott fölmutatni nála Bratianu, ki ugyanazokat az elveket mindig keresztülvitte a körülményekhez alkalmazkodásával s ha párhuzamot kellene vonnunk Románia e két kiváló fia közt, azt kellene mondanunk, hogy Rosetti eszmékben gazdagabb, de Bratianu a végrehajtás körül sokkal ügyesebb államférfi volt az átalakulás korszakának.

Rosetti tisztá honfui erényekkel ékeskedő, önzéstelen jellem vala. Vagyona nem maradt. Minden jövedelme csak lankadatlan munkásságának díja volt, melyet, nagy családdal levén megáldva, föl is emésztett. Szép végrendelete legunderszerűen teszi a férfit a román nép előtt, és sok idő fog elmulni, míg ismét akad egy ily minden tekintetben tisztá jellemű férfi, a ki Románia közügyeire oly befolyást bírna gyakorolni, a mint ő Rosetti gyakorolt.

Mult évben elveszté nagyreményű legidősebb fiát, Mirosát, s ez mélyen leverte az addig tőrbetellenek vélt férfit. Mig azelőtt a kamara üléséből gyalog haza ballagva, vidoran beszélgetett barátaival s otthon a legszeretelműsebb házasát és apa volt: ettől kezdve búsan, leverve tette meg esti sétáját s otthon is komorabbá, zárkózottá vált. Ehhez járult még, hogy az utóbbi időben pártjának nagy része egy kamarai ülésen leszavazta és cserben hagyta, s ugy tetszett neki, mintha ezzel 40 évi munkájának gyümölcse hullott volna porba.

Még egyszer kifejezem csodálattal határos érzelmeimet, szeretemet és odasmerésemet kedves nőm iránt és kérem gyermekeimmel együtt, hogy teljesítse végkívánságomat. Temetésem legyen szertartás nélkül. Egy világi pap, ugy mint Mirosánál; egy halottas kocsi két lóval; nem kell gyász sem a kamarában, sem a kapun, sem a lovakon. Nem kell meghívó, csak egy egyszerű hirdaplaj jelentés. Semmi paradé, semmi csendőr, — mert legyen meggyőződve a rendőrség, hogy a nép tudja, mi az illendőség zsanár nélkül is.

Igy szól végrendelete. De mégis, a mint elhunytának lesújtó hire elterjedett: a boltok bezártak, gyászlobogók ezrei hirdették a nemzet gyászát, s a nép ezereitől kísérve indult a gyászmenet a Serban Voda temetőbe, hol örök nyugalomra tették az ősz hazafi tetemet. — R. L.

EGY ENCYCLOPEDIA MEGALKOTÁSA.

Sokat író körünkben, midőn még a legegyszerűbb szaktudomány művelője sem képes a szakjához tartozó műveket átolvasni vagy éppen tanulmányozni, mindinkább nélkülözhetlenül, sőt valódi házi barátá lett az encyclopediák, konversationslexiconok, közhasznú ismeretek tárai, orbis pictusok avak más efféle néven nevezett gyűjteményes munkák, melyekben mindenki röviden, de kellő alaposssággal ir tájékozottat talál mindenféle dologról, a mire akár a

közéletben, akar a tudományos kutatások közben szüksége van. Minél inkább kifejlődnek azonban az ismeretek a tudományok egyes ágai-ban, annál nehezebb feladat egy ily jó encyclopediát készíteni s ezért talán nem lesz felesleges, ha olvasóinkat megismertetjük egy ily »irodalmi műhely» benső berendezésével és vezetésével.

Magától érthető, hogy encyclopediát, melyben minden elkelhető tárgyról több ezer cikk van, egy ember nem írhat. A Brockhaus-czég di-csősége, hogy e célra a legtekintélyesebb szakembereket tudta maga körül egyesíteni. De az egyes cikkek megbírálása s összeállítása még nagyobb munka s ezt Brockhaus irodájában dr. Stockmann végzi évtizedek óta három segéddelel.

Magától érthető, hogy encyclopediát, melyben minden elkelhető tárgyról több ezer cikk van, egy ember nem írhat. A Brockhaus-czég di-csősége, hogy e célra a legtekintélyesebb szakembereket tudta maga körül egyesíteni. De az egyes cikkek megbírálása s összeállítása még nagyobb munka s ezt Brockhaus irodájában dr. Stockmann végzi évtizedek óta három segéddelel. Stockmann már öreg ur, de rendkívül tevékeny ember. Már két teljes kiadást szerkesztett a hozzájuk tartozó pótkötetekkel s oly pontossággal, mely minden szakértő bűmülését képes volna felkelteni. Minden egyes cikket itt rendelnek és sürgetnek meg, a beérkezett cikkek-gondosan megbírálják s a legkevesebb megrovidítik. E megrovidítás a legnehezebb munka.

Magától érthető, hogy encyclopediát, melyben minden elkelhető tárgyról több ezer cikk van, egy ember nem írhat. A Brockhaus-czég di-csősége, hogy e célra a legtekintélyesebb szakembereket tudta maga körül egyesíteni. De az egyes cikkek megbírálása s összeállítása még nagyobb munka s ezt Brockhaus irodájában dr. Stockmann végzi évtizedek óta három segéddelel. Stockmann már öreg ur, de rendkívül tevékeny ember. Már két teljes kiadást szerkesztett a hozzájuk tartozó pótkötetekkel s oly pontossággal, mely minden szakértő bűmülését képes volna felkelteni. Minden egyes cikket itt rendelnek és sürgetnek meg, a beérkezett cikkek-gondosan megbírálják s a legkevesebb megrovidítik. E megrovidítás a legnehezebb munka.

A lexikon újabb kiadásában azonban tér-kepek, színes rajzok, fametszetek s más a szöveget megvilágító műtárgyak nagy számmal fordulnak elő. E művészi részt külön osztály készíti Siegfried nevű vezetővel élén. Ő ügyel föl a művészekre, a könyvnyomatókra, a galvanoplastikára s más műhelyekre. A rajz és a nyomás elkészülésén, az egyes ivék hatalmas hidraulikus simító sajtókba tételnek, hogy annál csinosabban jelenjenek meg.

Mielőtt azonban valamely füzetet vagy kötet a könyvkötő-műhelybe menne, a szerkesztők még egyszer átvizsgálják azt. Különös szabályok állanak fenn e tekintetben. Egyetlen egy kötetnek sem szabad például latin szótval vagy egy más szóra hivatkozással végződni. Pár évvel ezelőtt véletlenül megtrórt, hogy egyik kötet utolsó szava »Ekel» volt. Ez magában véve jelentéktelen dolog, habár a szó nem valami szép, de kiált, hogy egy ugyanakkor megjelenő versenyző vállalat hasonló kötetet »Eleganz» szótval kezdett. A szerkesztőség félve, hogy ebből szatirikus fejtvert készítenek, nagy költségvel gondoskodott, hogy az illető kötet végére más szó jusson.

Ha megtörtént az utolsó revízió, az ivék és rajzok a könyvkötő-műhelybe kerülnek, hol százhuszonkilenc ember foglalkozik. Számos gép segítségével hajtogatnak, körülvágják a füzeteket, a fedelet elkészítik, összenyomják, megaranyozzák, egyszerű a műnek alakat adnak, hogy a határozott időre megjelenjen. Egyetlen napig sem szabad késni, mivel a meghatározott napon egész sereg teherkocsi jelenik meg az épület előtt, hogy a több száz kéz által készített művet a közönség közé kivigye. Meg kell jegyeznünk e mellett, hogy a lexikonból egyszerre jelenik meg a német és hollandi kiadás.

AZ ORSZÁGOS KIÁLLITÁSRÓL.

A trónörökös ajándéka a király születése napjára. A trónörökös királyunknak közelgő születése napján a magyar országos kiállításról származó ajándékokat szándékozik átnyújtani, a miért is gróf Zichy Jenőhöz fordult, hogy alkalmas tárgyat vegyen a kiállításra. Zichy gróf a kiállítás műcsarnokból Bihari Sándor fiatal festőművésztünk »Kereszt-tízben» című szép genre képét vette meg e célra, mely legközelebb az igazgatóság engedélyével rendelkezésre helyére fog szállítani.

József főherczeg a héten majd mindenik napon több órát időzött a kiállításra, részletesen megszemlélve az egyes pavilonokat.

A kiállítás látogatása a szeles és kellemetlen időben nagyon apadt. Julius 27-én 3000 körül volt a napi látogatók száma. Vidékiek általában kevesen időztek az utóbbi napokban Budapesten. Csak a tanitók jöttek nagyobb számmal. Augusztusban, az aratás teljes bevégezésével, minden valószínűség szerint megin nagy élénkség támad. E hó 10-én jönnek a párisi vendégek, 15—20 közt a csehszlovák csaszari gazdasági egyesület; aztán a rendes évi fővárosi kirándulók az ország minden részéből István napra; később pedig Lembergől és Krakóból vagy kétezeren, ugyanily számmal készülnek Münchenből is.

Franczia írók és művészek Budapesten. Angusztus elején jönnek Párisból Budapestre a franczia vendégek. Eddig a következők ígérték meg elővetelüket: Lesseps Ferdinand, a szuezi csatorna nagy-nevű létesítője, s ama bizottság elnöke, mely Párisban a magyar látogatókat fogadta; Ubach regényíró, a nemzetközi irodalmi társaság elnöke, ki Jókai-tól több regényt fordított le, Delibes, Massenet zeneszerzők, kikről nálunk is játszanak operákat, s kik már jártak Budapesten, valamint Gouzien, ki szintén az Arrogant-ünnepélykor időzött Budapesten; Erbina regényíró, az irodalmi társaság titkára, Erling másodtitkár, Louis Ratisbonne színmű-támlakészítő, Alphonse Puges tanár, Badin a »Nouvelle Revue» segédszerkesztője, Daurée akadémikus, Abraham Dreyfuss vigjátékos, E. Yung a »Revue politique et littéraire» főszerkesztője, Tony Robert Fleury festő, a művészeti társulat alelnöke, Lichtenstein alezredes, Grévy hadsegőde, Emile Blavet az opera vezértitkára, Escaler építész, Pozzi orvos, Hengel zenekiadó, Paul Ollendorf műbíráló, a

kus, 3 protestáns, 28 egyéb vallásu. Az adatok pontosasága azonban nem bizonyos.

A „Jogtudományi Közlöny” július 31-iki száma (31-ik) a következő tartalommal jelent meg:

Az orosz büntető törvényjavaslat. (Különös rész). Dr. Wlassics Gyula kir. ügyvédjelölt. — A folytonos és felelőtlen büntetésnek taná. Dr. Balogh Jenő-től. — Törvénykezési Szemle: A telekkönyvi rendelet 92. és az 1881. L.G. tcz. 223. §-a. Dr. Klénnicz György bajai ügyvéd-től. — Az ügyvédi vizsgálat bizottság felterjesztése az igazságügyminiszterhez. — Különfélék.

MELLÉKLET: Tartalommutató a Jogtudományi Közlöny 1885. folyamának I. felében közölt Curiai Határozatokhoz.

A budapesti kereskedelmi akadémia mai számunkban megjelent híradésére t. olvasónk figyelmét különösen felhívjuk.

HALÁLOZÁSOK.

PEITLER ANTAL váci püspök meghalt jul. 24-én 78 éves korában. Az utóbbi évek mély visszavonultságban töltötte, részint mert hallását veszítette, részint mert a püspökségi vagyon zilált körülmények közé jutván, évenként csak 12,000 ft fölött rendelkezhetett a püspök. Peitler a legjobb szívű emberek közé tartozott, a ki mindenkin segíteni kívánt és segítette is. Sokan visszaéltek a jószívűséggel, de Peitlernek az volt elve, hogy a ki ér, annak szüksége is van. Míg a püspökség jövedelme fölött rendelkezhetett, az alsó papság, a tanítók érdekében sokat tett; a váci gimnáziumot is főgymnáziummá emelte. Pécsétt született, ott is kezdte papi pályáját, melyen b. Szepessy és Szevitovszky pécsi püspöksége alatt gyorsan haladt; 1851-ben pedig a budai helytartó tanácsos egyházi előadóknak neveztek ki, s mint ilyen szerzett érdemeket Bach kormány alatt a váci püspökségre. 1859 óta volt váci püspök. Temetése e hó 27-én Vác város mély részébe közt ment végbe, egyházi nagy pompával. A szertartást Pauer székesfőhervári püspök végezte. Az elhunyt főpap életrajzát és arcképét lapunk 1861-ik folyamának 41-ik száma közölte.

GRANT tábornok temetése augusztus 8-án lesz New-Yorkban. Csaldája kívánatára nem a Central-parkban, hanem a River-Side-Parkban (a Hudson folyó partján) fogják örök nyugalomra helyezni.

SIR MONTFIORE MOZES, mint Londonból jelentik, meghalt jul. 27-ikén szedőgy évekében. Egész életében emberbaráti célokért küzdött, s vagyonával, befolyásával zsidó hitorsosainak nagy hasznára vált. De valláskülönbség nélkül is gyakorolta a jótehetséget, minden ilyen megalomást bőkezűen támogatván. Olaszországban született 1784 okt. 24-én, tekintélyes izraelita családból. Fiatal korában az angol hadseregben szolgált; majd üzleti pályára lépett, s nagy vagyont szerzett. A Rothschild-ház egyik rokonát védenél, állása, vagonya még inkább gyarapodott. 1837-ben londoni seriffé lett, s e tisztben ő volt az első izraelita; az angol királynő pedig lovagvá emelte. Sokat járt keletre, Palesztinába s így alkalommal 1866-ban Budapesten is időzött. A török és az orosz kormányoknál gyakran szószólvója volt üldözött hitorsosainak. 1860-ban a druz rablóktól sanyargatott sziriai keresztényeket fogta védelmébe s javukra negyedszázalékos forintos gyűjtött. Nemes szíve ennél is hathatósabb jelet adta a néger rabszolgák érdekében. Mikor a folszabadítási mozgalom megérték, hatalmas összeköttetési utján kétszázmillió forintnyi kölcsönt szerzett a nagy eszme diadalához. Ama nagy jótékonyági megalomákból, melyek Angliában minden megrázó csapások megindulnak, a világ bármely részén történt is a szerencsétlenség, Montfioere soha sem hiányzott. A múlt őszszel, mikor századik évét betöltötte, Ramsgate közsébe, hol az agyastájn neje halála óta (1862) elvonultan élt, általános ünnep gyanánt ülte meg e napot. Ramsgate mellett nyaralójában hunyt el, s itt is temették el jul. 29-én. Gyermeke nem maradt. Vagyonát öt millió font sterlingre becsülik.

Elhunytak még a következő napok alatt: ERDEI HENRIK, fővárosi főlevéltárnok, előbb Budaváros hivatalnok, az egysítés óta pedig érdemes levéltárnok. — DR. PATZEC MÓR, Gómör-Kishontmege főorvosa, kir. törvényszéki orvos, a rimaszombati ev. egyház felügyelője, 75 éves korában, Rimaszombatan. — KUN JÓZSEF, Miskolc város egyik tekintélyes férja, az első magyar általános biztosító társulat miskolci főügynöke, tevékeny polgár, Horváth Lajos képviselő sógora, 75 éves korában. — SÁY JÓZSEF orvos, a székesfőhervári takarékpénzár igazgatója, 70 éves korában. — MINÁLYI KÁROLY, Abaujmege volt táblabírája, 79 éves korában, Rozsnyón. — WODIANER FÜLÖP, a diószegi cukorgyár igazgatója, a gazdasági és ipari érdekek egyik buzgó előmozdítója, ki a gányai és rethei iskolákat is építtette, a diószegi magyar és német iskolákat pedig felújított segélyezte. — KORNAI FRIGYES huszárkapitány, ki Debreczenben a Czerlin huszárezredessel pistolyra vitt párbajban esett el, s holttestét Adrára szállították, hol nagy részvét közt helyezték örök nyugalomra. — MASZONI IVÁN, horvát bányatanácsos és a pénzügyi főtörvényszék tagja; 1848-ban a

fiúmei kormányzósnál tanácsos, e városnak 1862-ben főügynöke is volt, 1867-ben a törvényszék elnöke lett, de nem sokára Zágrábra neveztek ki; 67 éves korában. — SZENTGYÖRGYI CZEKE MIKLÓS, cs. és kir. ezredes, a 13 uhánus ezred parancsnoka, Egerben, hol gyógyítás végett időzött; holttestét Kőszegre szállították. — GENCSI FERENCZ, nagybirtokos, 67 éves korában, Budapesten; ugyanitt HERCZOG MANÓ, közbecsülésben élt polgár, 79 éves korában. — BÉRO LAFPERT ANTAL, 33 éves korában, Rákosszabán. — KRAMARIK FERDINAND, a pozsonyi kir. főtanulmányi igazgatóság aktuáriusa, 58 éves korában. — MÁRKLY FERENCZ, városi tanácsnok és közgyám, 63 éves korában, Léván. — IDŐST RÁDDA MIHÁLY, tekintélyes polgár, a pancsovai tüzoltó egység volt parancsnoka, 33 éves korában. — KÁYSER NÁNDOR, acsai községi jegyző, 44 éves korában. — FARNADY ISTVÁN, pulányi urodalmi tiszt, 62 éves korában, Császán. — KABOS ENŐ, pénzügyigazgatási tiszt, s kolozsmegyei törvényhatósági bizottsági tag, 31 éves korában, Kolozsvárt. — KIRÁLY IMRE, Debreczen város érdemes polgára, 54 éves korában. — KAIN ISTVÁN, szegedi vendéglős, 25 éves korában. — SVÁBY GÉZA, végzett joghallgató, 28 éves korában, Szarvason. — VÁZSONYI TIBOR, a pozsonyi pénzügyigazgatóság nyug. irodavezetője, 73 éves korában. — TARNÓCZY ELEMER, Tarnóczy Béla volt országyűlési képviselő 17 éves fia Gleichenbergben, honnan az alsó-lelőci családi sirboltba szállították. — BÁRCZY MÁTYÁS, a fővárosi rendőrség elnöki osztályának tisztviselője, 27 éves korában. — CZÖVEK FERENCZ, a miniszteriumnál alkalmazott honvédszázados, 59 éves korában. — CSEH JÁNOS, karcsaji lelkész, az egeri egyházmegye egyik legidősebb tagja, 82 éves korában. — MURAKÖZY BÉLA, végzett jogász, 24 éves korában, Kókán.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

ÖZV. KLÉBER GYÖRGYNÉ szül. Zernek Vilma, árvaszéki főpénztárnok 78 éves özvegye, Aradon. — DUKÁNÉ szül. Vedres Erzsébet, dr. Duka László törvényszéki bíró édes anyja, Nagy-Becskerekben. — FÖLDI ANDRÁS szül. Pauer Mária, 70 éves korában, Tiszaföldvárton. — ÖZV. POTNÁR JÁNOSNÉ szül. Zsiga Mária, 62 éves korában, Nagy-Váradon. — ZABARI SZONTAGH MARIKA, özv. Szontagh Kálmáné szül. Prokopius Gizella uróné 17 éves leánya, Tátra-Füreden. — REDEKY GÉZÁNÉ szül. Pernay Emma, 29 éves korában, Nyitra; ugyanott MÉREY VINCZENÉ szül. Zelinka Anna, 62 éves korában. — LANG SANDORNE szül. Bedő Róza, 26 éves korában, Tabon. — PATKÓ GÉZÁNÉ szül. Brián Bert, honvédkapitány 32 éves neje a roznai fürdőben. — GÁL JÁNOSNÉ fővárosi hivatalnok neje, 50 éves korában, Budapesten. — ÖZV. BOLDSZÁR ISTVÁNNÉ, szül. Machik Alojzia, 48 éves korában, Székesfőhervárt. — BÉRO PRÉNYI LAJOSNÉ szül. Buday Valéria, Királyházán. — GÖMBÖS LÁSZLÓNÉ szül. Fejér Zsuzsanna, Jákán. — BALGÓ JÓZSEFNÉ szül. Osepey Antónia, 23 éves korában Almosdon. — LÁRENCS ÁGOSTONNÉ, a temesvári takarékpénztár pénztárnokának neje, ki Tordáról haza utaztatában, Szakálháza állomásnál, a vasúti kocsiiban hirtelen meghalt szülőhúds következtében. — ÖZV. RÓNAI OTTÓNÉ szül. Joachim Mária Jozefa, 68 éves korában, Vörös-Egyházon. — FRANK ADOLFNÉ szül. Némethy Mária, Szatmárt. — PUSCHITS PALNÉ szül. Pleininger Terézia, 51 éves korában, Feketevárosban.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent minden könyvtárnál kapható — az osztr. tartom. számára Székesfehérvárról Bécsben, I. Stefánypiaza 6.

AZ ÁLLAMGAZDASÁGTAN

(PÉNZÜGYTAN)

KÉZIKÖNYVE.

Irtá

Dr. MARISKA VILMOS

köz- és váltóügyvéd, a kassai kir. jogakadémia ny. r. tanára.

Ara füzve 3 frt 60 kr.

KALMÁR P.

udv. fényképész 2321

első rangú műterme,

Andrássy-ut 29.

Szeves-féle palotában, a n. k. operaház déli oldalán.

Felvételek a legújabb művészet szerint olcsó áron eszközöltetnek.

Idegenek a meglehetősen legrovidebb idő alatt és legnagyobb pontossággal kiszolgáltathatnak.

Igervények augusztus 15-re!

Magyar sorsjegyek. Fényarány 150,000 frt. Eg. 3 frt, fel 12 frt s 50 kr. bélyeg.	Földhivatalozati sorsjegyek. Fényarány 50,000 frt. Darabja 1 frt és 50 kr. bélyeg.

Pénzlelőlegek

mindenféle állampapírokra, sorsjegyekre, részvényekre és letéti jegyekre a legutányi oszlopban

VÉTELE ÉS ELADÁSA

mindennemű állami járadékoknak, részvények, sorsjegyek és értékeknek, napi árfolyam szerinti. Tősségi megbízások a legpontos. és titoktartás mellett teljesítettnek.

LŐRY J. banküzlete, Budapest, hatvani utca 17. sz.

A Magyar Merkur pénzügyi folyóirat és sorsolási hirdető előfizetési ára egész évre csak 2 forint.

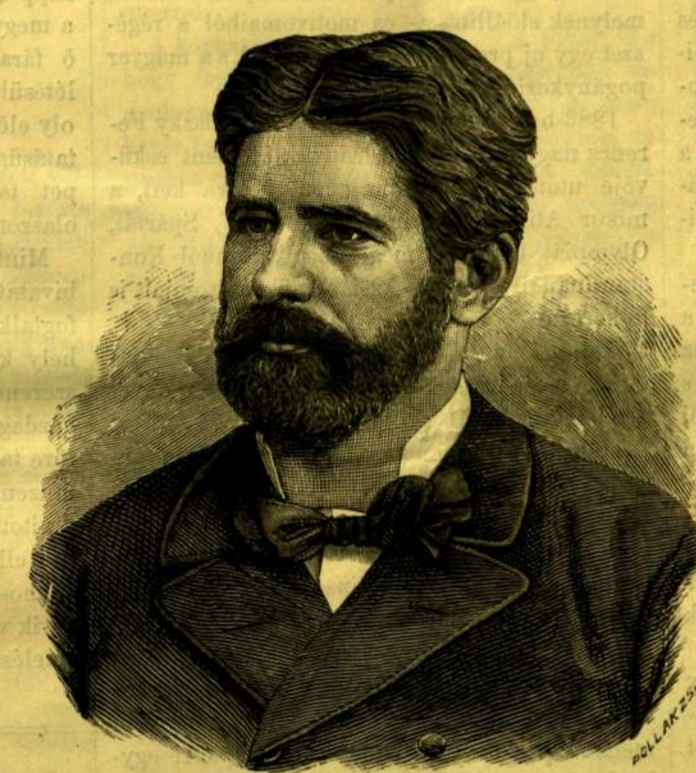

32-İK SZÁM. 1885. BUDAPEST, AUGUSZTUS 9. XXXII. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és / egész évre 12 frt / POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / félévre... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre 8 frt / félévre... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre 6 frt / félévre... 3 * Külföldi előfizetőkhez a postai költség megjelölendő a csatlakozó táblán.

A MAGYAR ARCHÆOLOGIAI KONGRESSZUSBÓL.

Magyarország archaeologusai a múlt hét folyamán kongresszusra gyűltek össze a fővárosban, hogy régészeti tudományunk fontosabb kérdéseit megbeszéljék s haladásunk képét a nyilvánosságnak e téren is bemutassák. Itt láttuk azokat a hazai irányadó férfiakat, kik a kutatások élén állva, hivatászerűleg művelik a nálunk is nagyobb lendületnek indult régiségtudományt, új mesgyéket is törve a még avar területeken. A vezérelmek mellett ott láttuk a lelkes anyaggyűjtők egész sorát, kiknek szorgalmas és fáradhatatlan munkássága képesíti a feldolgozókat, hogy a multaknak nagy vonásokkal kidomborodó képe ki is színeződjék, részletei teljesebb legyenek, s hogy az épület minden köve összetartson, egy nagy egységgé váljék. Ez utóbbiaknak is nagy részök van abban, hogy ma már ott állunk e téren a hol Nyugat-Európa bármely más nemzete, mert tény, hogy ha-

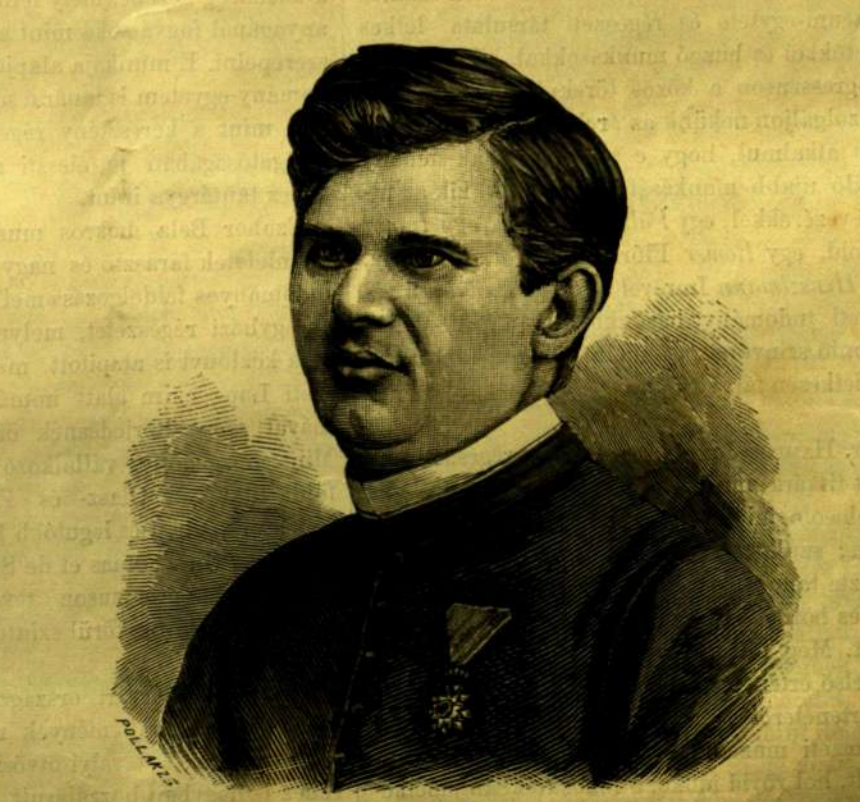

HAMPEL JÓZSEF.

zai tudományosságunk alig egy ága találkozott a külföldi oly nagy mértékű elismerésével, mint épen régészetünk, mely ugy a fel ölelt anyag értéke, mint a feldolgozás színvonala tekintetében bármely idegen irodalom mellé sorozható. Hogy irodalmunk néhány rövid évtized alatt egy tudománykörben oly öröndetes virágzásnak indult, hogy európai nevű tudósokkal, a kutatók és gyűjtők egész legiójával dicsekedhetik: annak első, természetes oka abban áll, hogy Európa egy országa sem gazdagabb a népek ősidőktől hátrahagyott emlékeiben, mint épen hazánk. Az ősidők homályában, mikor az ember alig emelkedett meg ki természeti állapota nyomorúságaiból, — hazánk hegyei és folyamai mentén már ott küzdött az ember a természettel, gyarló eszközeivel szereve meg mindennapi szükségleteit. A szántóvető ekéje ki-kiesorlta a kőbaltát fokán, melyet ezredévek előtt hullajtott vagy rejtett el a pra-historikus ember s muzeumaink és gyűjteményeink alig tudják befogadni s rendezni azt az anya-

LIPP VILMOS.

CZOBOR BÉLA.

Mi az? Mi az?

A budapesti országos kiállítás

remek művei mesze földre vitték az ország eme dicsőit, és az iparosok kitaró szorgalma már is mutatja a fáradságos munka áldásos hatásait. Ama sok ezer czikk között, melyek az iparosnak dús terén vannak felhalmozva, a többek között egy kitűnően felszerelt, pontosan szabályozott csinos

kiállítási palota

nemzeti lobogókkal díszítve tündöklök, vonta magára az általános figyelmet. Ezen új kiállítási inga-órák rendkívüli olcsó ára, csak

3 frt

Minden ily óra, mely kézből adatik:

1. szigorú pontossággal szabályozott járásu
2. ébresztő, vagy pedig ütőszerekkel bir
3. két aranyozott súly és ingával adatik
4. masszív gőmb keretben van foglalva
5. sötétben önvilágító számlappal bir, melyért 10 évi kezesség vállalatik.

Megjegyzendő hogy ütőszerekkel az óra ára 4 frt, ébresztő és riadó szerkezettel pedig csak 3 forint. — Egyszermind ajánlok a n. é. közönségnek kitűnő

remontoir-zsebórák,

mely a legfinomabb Nickel művel, pontosan szabályozott és kulcs nélkül felhuzandó patent szerkezettel és percsmutatóval bir; ez a világ legjobb elpusztíthatatlanabb órája, ára 7 forint 85 krajczár. Megrendelések a bécsi főügynökség által, utánvétellel szigorú ellenőrzéssel eszközöltetnek.

FEKETE J.

belhoni óragyár főügynöke

Bécs, V, Hundstürmerstrasse Nr. 18/U.

ARCZBŐR.

A szépség egyik fő feltétele a szép arczbor. Még a kevesebb szép alkotás arc is elhajlik, ha annak bőre kifogástalan. A legszabályosabb szépség pedig csak akkor lesz kellemes méltóságra, ha a bőr és annak színe nem nélkülözik a tisztaságot, fényt és fiatal üdéséget. Számtalan hölgy elveszt minden igényét a szépségre, ha arczborá kifogásolható. Hogy tehát az szép és tisztaságát megőrizze, a kő agykorog, használnak a számos tekintély, s ezek között Pyeluch tanár Londonban, Raspi tanár, dr. Jünger, dr. Raudnitz, stb. által ajánlt, 4 év óta szépségrelőli sikerrel használt Zengfalvi féle arczborozatot. Ezen kedvelt szépség-szer a káros kendőzés, szennvedéyek vagy egyéb okoknál fogva tökre tett arczbor-t, sőt a kímélő által szennvedéstől hőszereve et is teljesen helyreállítja. A fonyadt száraz bőrt újra fölírattatja és simává teszi, s annak kedves színezetét kölcsönöz, leginkább a korosabb urak és hölgyek által figyelembe veendő. Hogy Dr. Zengfalvi arczborozatát kívül nem létezik jobb és megbízhatóbb szer a bőr fenntartás és szépségére, mindazok elismerik, a kik kísérletet tettek vele. — Egy doboz 1 frt 50 kr. — Főletés Magyarország számára: Török József gyógyszer-társulat Budapest, király-utca 12. sz. a. Pozsonyban: Pielory Bódognál, Mihaláczkapu. — Temesvárott: Tarczy Istvánál. — Zágrábban: Mittelbach Zsigm. gyógyszer. 844

KWIZDA KÖSZVÉNY-FOLYADÉKJA

évek óta kipróbált, jeles szer

köszvény, csúsz és idegbántalmak ellen.

Jelesnek bizonyul ficzomodások, az izmok és idegek feszültsége, véraláfutások, zúzódások, a bőr érzéketlensége, továbbá helyi görcsök (lábikragörcs), idegfájás, s kötelelék után származott daganatok ellen; főként erősítő szer nagyobb fáradtságok, gyaloglások, stb. előtt és után, valamint előhaladott aggkorban beállott gyöngeségeknél.

Valódi minőségben a következő czégeknél: Budapeston nagyban: Török József gyógyszer, király-utca, Strobenz testv., Thallmayer A. és Seitz, Pillich F. (kerespezi udvar); Kochmeister Frigyes utóda, Altvirth József gyógyszer. Fő letét: KWIZDA FERENCZ JANOS kerületi gyógyszer. és cs. k. udv. szállítónál Kornenburgban.

Egy üveggel 1 frt o. é. Ezen kívül a koronaországok majd minden gyógyszer-tárában vannak letétek, melyek a vidéki lapok által időnként köztudomásra hozatnak Szives megfigyelésül. E készítmény vételénél kérjük a t. közönséget, mindig Kwizda köszvény-folyadékát kérni és arra figyelni, hogy ép úgy minden üveg, valamint a carton is a főnebbi védjegyvel van-e ellátva. 709

I-ső cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított Ruganyos sérvkötők

Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán ruganyból művésziesszen szerkezetre s az a czéje, hogy a legüdültebb sérvket is lehető legrövidebb idő alatt egyenletes fekvésbe hozza, s egy nappal a legerőseztibb munkánál, vagy a sokat járkálásnál, mint szintén éjjel alvásban is használhatatik, a nélkül, hogy a sérvnyáiban szenvedő hivatalosban legkevésbé is volna akadályoztatva. Felette nagy haszon, hogy az még éjjel is a testen maradhat, mivel hogy a szenvedő testreze kiválóképpen jólékony kellenemes nyomást gyakorol a legüdültebb részben még a sérv biztos gyógyulását is eszközöli. A legüdültebb orvosi tekintélyek által elismertve, megvizsgálva s a legjobban találva professor Kovács s sebészeti körökde alelnöke, dr. Gross Lajos m. kir. orvossegélyi tanácsos, dr. Glöck Ignác kir. törvényszéki orvos által. Alólított egyszermind nagy rak art is tart angol és francia szál sérvkötőkből, fűgessző készületeket (suspensorium) gumiburok szűrtötteket, mint szintén szarvasbőrökből. A szarvasbőr és gummi suspensoriumok czéje, hogy a támaszt megakadályozzák. Méhfeokendők, légnárnák, agybelék ek, periódikák, præservatívumok, gummiharisnyák s mindennemű gummi áruczikkék. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal v. kettős-e, mint szintén a test bőségét is. Megrendeléseket utánvétellel mellőtt elfogad POLITZER MÓR cs. kir. szab. sérvkötő-készítő, Budapestben Deák Ferencz-utca. Árak: urak, hölgyek és gyermekek számára, egyoldalmak darabja 6-10 frt, a kettősök darabja 10-16 frt, gyermekeknek felével olcsóbb. Ugyanítt kapható legjobb amerikai sérvkötés. Egy tégely ára 3 frt 50 kr. Az 1885. évi áll. kiállításán a XXVIII. csoportban kiállítva.